

КРИТЕРІЇ ТА НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ПЕРСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

CRITERIA AND STANDARDS FOR ASSESSING PERSIAN-LANGUAGE COMPETENCE IN DIALOGIC SPEECH OF FUTURE INTERPRETORS IN THE FIELD OF STATE SECURITY

У статті розглянуто критерії та норми оцінювання перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки. Проаналізовано основні підходи до оцінювання діалогічного мовлення у навчально-методичній літературі. Визначено основні критерії оцінювання перськомовного діалогічного мовлення, серед яких: предметна обізнаність, мовна правильність, адекватність невербальної поведінки, прагматична відповідність мовлення, інтерактивність мовлення та адекватність перекладу діалогічного мовлення. Розглянуто структуру оцінювання за кожним із критеріїв, що передбачає перевірку рівня екстралінгвальних знань, володіння лексико-граматичними засобами, адекватності невербальної комунікації, дотримання прагматичних норм та стратегічної організації мовлення. Представлено систему норм оцінювання, що дозволяє об'єктивно визначати рівень сформованості перськомовної компетентності у діалогічному мовленні курсантів. Дослідження акцентує увагу на необхідності врахування специфіки професійної комунікації у сфері державної безпеки та забезпечення міжкультурної відповідності діалогічного мовлення. Запропоновані критерії та норми оцінювання можуть бути використані для розробки тестових завдань, а також при розробці навчальних програм, спрямованих на розвиток комунікативних навичок у майбутніх перекладачів. Отримані результати можуть стати основою для подальших досліджень у галузі методики викладання перської мови та професійної мовної підготовки. Крім того, розроблені критерії можуть бути адаптовані для оцінювання мовної компетентності у суміжних галузях, що потребують високого рівня володіння перською мовою. Практичне застосування цих критеріїв сприятиме підвищенню ефективності підготовки фахівців і покращенню якості мовної підготовки в освітніх закладах.

Ключові слова: перськомовна компетентність, діалогічне мовлення, оцінювання, критерії, норми, переклад, невербальна

поведінка, державна безпека, міжкультурна комунікація, екстралінгвальні знання, стратегічна організація мовлення.

The article examines the criteria and standards for assessing Persian-language competence in dialogic speech of future interpreters in the field of state security. The main approaches to evaluating dialogic speech in educational and methodological literature are analyzed. The key criteria for assessing Persian dialogic speech are identified, including subject knowledge, linguistic accuracy, adequacy of nonverbal behavior, pragmatic appropriateness of speech, interactivity of speech, and adequacy of dialogic speech interpretation. The assessment structure for each criterion is considered, encompassing the evaluation of extralinguistic knowledge, proficiency in lexical and grammatical means, adequacy of nonverbal communication, adherence to pragmatic norms, and strategic organization of speech. A system of assessment standards is presented, allowing for an objective determination of the level of Persian-language competence in dialogic speech among cadets. The study emphasizes the need to consider the specifics of professional communication in the field of state security and to ensure intercultural appropriateness in dialogic speech. The proposed assessment criteria and standards can be used for developing test tasks as well as for designing educational programs aimed at enhancing communicative skills in future interpreters. The results obtained can serve as a foundation for further research in the field of Persian language teaching methodology and professional language training. Additionally, the developed criteria can be adapted for assessing language competence in related fields requiring a high level of Persian proficiency. The practical application of these criteria will contribute to improving the effectiveness of specialist training and enhancing the quality of language education in academic institutions.

Key words: Persian-language competence, dialogic speech, assessment, criteria, standards, interpretation, nonverbal behavior, state security, intercultural communication, extralinguistic knowledge, strategic organization of speech.

УДК 37.091.33:811=222.1'06:351.746.1
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.2.20>

Осядла Т.В.,
докт. філос.,
ст. викладач кафедри східних мов
Навчально-наукового гуманітарного
інституту Національної академії
Служби безпеки України

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Оцінювання мовної компетентності є ключовим аспектом підготовки майбутніх перекладачів, особливо у сфері державної безпеки, де точність та адекватність мовлення мають критичне значення. Визначення об'єктивних критеріїв оцінювання діалогічного мовлення залишається актуальним завданням, оскільки існуючі підходи часто не враховують специфіки професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У науковій літературі представлено різні підходи до оцінювання мовної компетентності, зокрема

дослідження у сфері комунікативної методики навчання іноземних мов, міжкультурної комунікації та теорії перекладу. Дослідження показують, що оцінювання діалогічного мовлення повинно включати як мовні, так і екстралінгвальні аспекти. Проте питання оцінювання саме перськомовної компетентності у контексті державної безпеки залишається недостатньо вивченим. Кодлюк І. В. (2018) у своєму дослідженні аналізує процес формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму, акцентуючи увагу на особливостях комунікації у професійній

сфері. Дослідження підкреслює важливість інтегрованого підходу до навчання, що поєднує мовні та комунікативні стратегії. Конотоп О. С. (2010) зосереджується на методиці навчання англійського діалогічного спілкування з використанням відеофонограм. Дослідження доводить ефективність цього підходу для розвитку комунікативних навичок, що є важливим аспектом для оцінювання мовної компетентності. Коробейнікова Т. І. (2012) у своїй роботі досліджує ефективність формування англомовної компетенції в діалогічному мовленні майбутніх учителів, використовуючи експериментальні методи оцінювання. Зокрема, вона виділяє необхідність врахування прагматичних аспектів мовлення та стратегій міжкультурної комунікації. Крисак Л. В. (2016) аналізує методику навчання майбутніх лікарів англомовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення, підкреслюючи значення спеціалізованої лексики та ситуативного підходу до навчання. Ма Мінь (2018) пропонує методику навчання усного китайського діалогічного мовлення майбутніх філологів, наголошуючи на важливості інтерактивних методів навчання та використання автентичних матеріалів. Максименко Л. (2014) розглядає вправи для навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери, що демонструє необхідність розробки спеціальних вправ для оцінювання мовної компетентності у професійному контексті. Вищезазначені дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до оцінювання діалогічного мовлення, що включає мовні, прагматичні, екстралінгвальні та професійні аспекти. Проте, незважаючи на наявні розробки у сфері викладання іноземних мов, оцінювання перськомовної компетентності майбутніх перекладачів у сфері державної безпеки залишається малодослідженою проблемою.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на існування різних підходів до оцінювання мовної компетентності, відсутній комплексний підхід, який би враховував специфіку роботи перекладачів у сфері державної безпеки. Недостатньо досліджені аспекти невербальної комунікації, стратегічної організації мовлення та їхня роль у забезпеченні ефективної міжкультурної взаємодії.

Метою статті є визначення критеріїв та норм оцінювання перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері державної безпеки.

Виклад основного матеріалу. У навчально-методичній літературі виокремлюють низку критеріїв оцінювання діалогічного мовлення, зокрема:

- 1) точність виконання комунікативного завдання;
- 2) інтерактивність;
- 3) мовна нормативність;

- 4) спрямованість висловлювання;
- 5) термінологічна коректність [4];
- 6) відповідність комунікативній ситуації;
- 7) коректність висловлювання, темп мовлення, його обсяг;
- 8) різноманітність використаних діалогічних єдностей;
- 9) застосування специфічних мовних засобів;
- 10) наявність необхідних реплік та коректне розуміння / використання невербальних засобів комунікації [2, с. 14];
- 11) повнота знань, правильність мовлення, прагматична відповідність, креативність [5, с. 137];
- 12) відповідність комунікативній ситуації, мовна коректність, темп мовлення, використання специфічних лінгвістичних засобів та різних видів діалогічних єдностей [3];
- 13) досягнення комунікативної мети, відповідність діалогу його функціональному типу, доречність використання мовленнєвих формул і кліше, здатність керувати мовленнєвою ситуацією, відносна правильність мовлення, темп мовлення [6];
- 14) використання відповідного лексичного і граматичного матеріалу;
- 15) кількість реплік, їх доцільність та питома вага ініціативних;
- 16) оперування країнознавчим матеріалом [1].

З огляду на зміст та структурні компоненти перськомовної компетентності у діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері державної безпеки (екстралінгвальний, лінгвосоціокультурний, мовно-мовленнєвий і стратегічний компоненти), а також враховуючи загальноприйняті критерії оцінювання іншомовного діалогічного мовлення, можна виокремити такі основні параметри оцінювання:

- **Предметна обізнаність** – передбачає оцінювання рівня володіння екстралінгвальними знаннями, що стосуються сфери державної безпеки, а також особливостей співпраці України та Ірану в цій галузі.

- **Мовна правильність** – охоплює оцінювання лексико-граматичних знань, лінгвосоціокультурної компетентності та правильності вживання мовних засобів.

- **Адекватність невербальної поведінки** – спрямована на оцінку доречності використання невербальних засобів комунікації та відповідності діловому етикету.

- **Прагматична відповідність мовлення** – перевіряє володіння різними мовленнєвими стратегіями та тактиками, а також їхню доцільність у конкретних комунікативних ситуаціях.

- **Інтерактивність мовлення** – характеризує здатність курсантів ефективно взаємодіяти у діалогічному мовленні.

- **Адекватність перекладу діалогічного мовлення** – оцінює здатність курсанта виконувати

роль перекладача, точно передаючи зміст діалогу, зберігаючи відповідну невербальну поведінку та прагматику висловлювань.

Норми оцінювання перськомовного діалогічного мовлення майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки

Оцінювання екстралінгвальних знань у діалогічному мовленні

Об'єктом оцінювання за цим критерієм є рівень володіння екстралінгвальними знаннями, що формують зміст діалогічного мовлення.

- **5 балів** – курсант демонструє глибокі знання у сфері державної безпеки України та співпраці між Україною та Іраном у цій галузі. Вміло використовує факти та аргументи, що підтверджені документальними джерелами, для обґрунтування своїх думок. Формулює розгорнуті репліки, що містять комплексну інформацію, та добре орієнтуються в країнознавчому матеріалі.

- **4 бали** – курсант володіє ключовими поняттями, фактами та процесами, пов'язаними із забезпеченням державної безпеки та міжнародним співробітництвом України й Ірану, проте іноді відчуває нестачу точних даних для аргументації своїх поглядів. Формулює змістовні репліки, хоча часом може допускати неточності, плутати чи неправильно трактувати окремі факти. Володіє країнознавчими знаннями, однак подекуди припускається дрібних помилок у термінології або назвах культурних явищ.

- **3 бали** – курсант у загальних рисах розуміє суть діалогу та здатний підтримувати розмову на базовому інформаційному рівні. Однак його висловлювання є досить короткими, складаються з кількох речень і не містять деталізованої інформації, а лише загальний зміст або реакцію на слова співрозмовника. Використовувані факти можуть бути спотвореними або не відповідати дійсності. Має поверхневі знання країнознавчого характеру, часто неправильно називає культурні реалії або взагалі не знайомий із ними.

- **2 бали** – курсант демонструє дуже обмежені знання з фахової та країнознавчої тематики. Не володіє конкретними фактами, часто вдається до недостовірної інформації. Через недостатню обізнаність не може обґрунтовано аргументувати свою позицію, хоча здатний відповідати загальними фразами на частину реплік.

- **0–1 бал** – курсант використовує окремі випадкові факти, проте його знання є фрагментарними, несистемними або повністю відсутні.

Оцінювання мовної правильності у діалогічному мовленні

Об'єктами контролю за критерієм мовної правильності є:

- рівень володіння та розуміння термінологічної та фахової лексики;
- знання та застосування лінгвосоціокультурної лексики;

- вміння підбирати еквіваленти фахових термінів українською та перською мовами;
- правильність граматичних конструкцій;
- відповідність мовних засобів комунікативній ситуації (з урахуванням віку, службового та соціального статусу, характеру співрозмовників, психофізіологічних аспектів тощо).

Система оцінювання

- **10 балів** – мовлення курсанта граматично правильне, насичене термінологічною та експресивною лексикою, що забезпечує точність висловлення. Допускається 1–2 помилки за кожним критерієм (але не більше 5 у сумі), за умови, що курсант самостійно їх виправляє. Або ж допускається 1 помилка, яка не була помічена курсантом або виправлена викладачем. Обсяг реплік у діалозі є приблизно рівним.

- **9 балів** – аналогічно, проте допускається до 1–2 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 7 у сумі) або до 2 невиправлених помилок, виправлених викладачем (не більше 4 у сумі). Обсяг реплік залишається рівнозначним.

- **8 балів** – аналогічно, але можливі 2–3 самостійно виправлені помилки за кожним критерієм (не більше 10 у сумі) або 2 невиправлені помилки за кожним критерієм (не більше 8 у сумі). Обсяг реплік співрозмовників залишається збалансованим.

- **7 балів** – курсант демонструє достатній рівень володіння термінологічною та лінгвосоціокультурною лексикою, правильно підбирає еквіваленти фахових термінів, загалом дотримується мовних норм відповідно до ситуації спілкування. Допускається до 2–3 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 15 у сумі) або до 3 невиправлених помилок (не більше 10 у сумі). Обсяг реплік курсанта дещо менший за обсяг співрозмовника.

- **6 балів** – аналогічно, але допускається до 4 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 15 у сумі) або до 3 невиправлених помилок (не більше 15 у сумі). Обсяг реплік становить 60–70% від обсягу співрозмовника.

- **5 балів** – курсант у цілому володіє лексико-граматичними засобами, що дозволяють носіям мови розуміти його висловлення. Він здатний виразити свою думку та реагувати на висловлення співрозмовника. Однак допускає до 4 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 20 у сумі) або до 4 невиправлених помилок (не більше 20 у сумі). Обсяг реплік становить 50–60% від обсягу співрозмовника.

- **4 бали** – мовлення курсанта зрозуміле лише частково. Допускається до 5 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 20 у сумі) або до 5 невиправлених помилок (не більше 20 у сумі). Обсяг реплік становить 40–50% від обсягу співрозмовника.

- **3 бали** – мовлення зрозуміле лише фрагментарно. Допускається до 5 самостійно виправлених помилок за кожним критерієм (не більше 25 у сумі) або до 5 не виправлених помилок (не більше 25 у сумі). Обсяг реплік становить 30–40% від обсягу співрозмовника.

- **2 бали** – курсант використовує спрощені мовні конструкції, які не відповідають рівню B1. Його репліки становлять 20–30% від обсягу співрозмовника.

- **1 бал** – курсант говорить окремими словами або короткими фразами, не володіє мовними засобами рівня B1. Обсяг реплік становить лише 10% від обсягу співрозмовника.

Оцінювання адекватності невербальної поведінки

Об'єктами контролю за цим критерієм є:

- знання та вміння використовувати невербальні засоби комунікації, характерні для іранської культури;

- розуміння мовленнєвої поведінки носіїв перської мови, зокрема норм етикету, та здатність дотримуватись їх у процесі спілкування.

Система оцінювання

- **5 балів** – курсант демонструє впевнене володіння невербальними засобами комунікації, доречно застосовує жести та дотримується норм ділового етикету, прийнятого в іранському суспільстві.

- **4 бали** – загалом використовує невербальні засоби відповідно до етикетних норм Ірану, однак інколи забуває або упускає важливі жести, які сприяють встановленню довірчих стосунків зі співрозмовниками.

- **3 бали** – зрідка застосовує невербальні засоби комунікації, проте не використовує жестів, які можуть бути сприйняті негативно в іранській культурі. Його поведінка не суперечить нормам ділового етикету.

- **1–2 бали** – майже не використовує невербальні засоби, але при цьому уникає жестів і дій, що є неприйнятними з точки зору іранського етикету.

- **0 балів** – курсант вжив хоча б один жест або невербальний знак, що є забороненим або неприйнятним в іранській культурі.

Оцінювання використання стратегій та тактик діалогічного мовлення

Об'єкти контролю:

- застосування стратегій діалогічного мовлення та тактик їх реалізації;

- відповідність мовних засобів обраним стратегіям і тактикам.

Система оцінювання

- **10 балів** – курсант впевнено використовує широкий спектр стратегій (6–7 із визначених) і тактик (17 і більше), а також правильно добирає мовні засоби для їхньої реалізації. Він послідовно

дотримується обраної стратегії, без зайвих відхилень або необґрунтованої зміни стратегії. Допускається 1–2 вербальні неточності, які він може самостійно виправити.

- **9 балів** – володіє тими самими навичками, що й на 10 балів, проте допускає до 3 помилок у відповідності мовних засобів до обраних стратегій і тактик.

- **8 балів** – застосовує щонайменше 2 стратегії в кожному виді діалогу та широкий діапазон тактик (12 і більше). Використовує мовні засоби адекватно, однак може частково відхилятися від основної стратегії, швидко виправляючи себе. Можливі до 5 помилок у відповідності мовних засобів стратегіям і тактикам.

- **7 балів** – використовує щонайменше 2 стратегії в кожному діалозі, застосовує 10 і більше тактик. Деякі мовні засоби не повністю реалізують тактики, однак загальна модальність висловлювання не змінюється. Іноді відхиляється від основної стратегії, потребує сторонньої допомоги для виправлення помилок. Допускає до 7 вербальних неточностей.

- **6 балів** – застосовує 1–2 стратегії в кожному виді діалогу, а також 1–2 тактики для їхньої реалізації. Деякі мовні засоби не цілком відповідають тактикам, але загальна модальність зберігається. Може відходити від основної стратегії, виправляє помилки за допомогою викладача. Допускає до 9 вербальних неточностей.

- **5 балів** – не може реалізувати стратегію для одного з видів діалогу, але впевнено використовує її в інших. Застосовує 5–6 тактик, проте мовні засоби не завжди відповідають обраній стратегії, що впливає на модальність висловлення. Допускає до 12 вербальних помилок.

- **4 бали** – може реалізувати стратегію лише в одному виді діалогу, використовує 4–5 тактик. Допускає до 12 вербальних помилок, що ускладнює розуміння мовлення.

- **3 бали** – застосовує 3–4 тактики, частково або повністю реалізує 1–2 стратегії. Наявні до 12 вербальних помилок, однак загальне змістове наповнення висловлювання можна зрозуміти.

- **2 бали** – використовує 2–3 тактики, але не може реалізувати жодної стратегії. Вербальні помилки ускладнюють розуміння, проте загальну думку можна вловити.

- **1 бал** – застосовує 1–2 тактики, мовлення дуже просте, складається з незавершених фраз, інтенція висловлення слабо зрозуміла.

Оцінювання навичок діалогічного мовлення

Об'єкти контролю:

- здатність ініціювати, підтримувати та завершувати діалог іноземною мовою в суспільно-політичних, професійних і соціокультурних сферах спілкування;

- вміння будувати діалоги різних функціональних типів: запитування, домовленість, обговорення;
- участь у дискусіях, бесідах, дебатах, уміння аргументувати свою позицію, відповідати на запитання та коментарі.

Система оцінювання

• **5 балів** – курсант упевнено ініціює, підтримує та завершує діалог, створює діалоги всіх функціональних типів, активно бере участь у бесідах, телефонних розмовах, дискусіях. Вміє аргументувати свою позицію та досягати комунікативних цілей.

• **4 бали** – курсант загалом справляється з ініціацією, підтримкою та завершенням діалогу, але віддає ініціативу співрозмовнику. Використовує всі функціональні типи діалогів, бере участь у розмовах і дискусіях, проте не завжди досягає комунікативної мети (наприклад, може підтримати діалог, але не переконати співрозмовника аргументами).

• **3 бали** – здатний ініціювати, підтримувати та завершувати діалог, але часто займає пасивну позицію, відповідає короткими фразами або просто погоджується з співрозмовником. Ініціативні репліки рідкісні.

• **2 бали** – може підтримувати і завершувати розмову, але обмежується короткими відповідями та пасивно бере участь в обговоренні.

• **1 бал** – відповідає короткими фразами лише у випадку прямого звернення.

Оцінювання якості перекладу

Критерії оцінювання:

- точність передачі змісту предметної інформації;
- мовна правильність;
- відтворення інтенцій мовців, їхніх стратегій і тактик;
- відповідність невербальної поведінки нормам комунікації.

Система оцінювання

• **10 балів** – переклад повністю відповідає оригіналу: передано всі інтенції мовців, їхні стратегії та тактики, використано точні мовні засоби та невербальні елементи відповідно до норм ділового етикету.

• **9 балів** – передача інформації та комунікативних намірів точна, невербальні засоби використані адекватно, дотримано норм етикету, проте є незначні лексичні або граматичні помилки в перському варіанті перекладу.

• **8 балів** – наявні незначні помилки в предметному змісті та мовних конструкціях, які не спотворюють загального сенсу; інтенції мовців та їхні комунікативні стратегії передано загалом правильно, дотримано норм етикету.

• **7 балів** – допущено незначні предметні та мовні помилки, які іноді впливають на повноту переданої інформації; загалом збережено інтенції мовців та їхні стратегії, невербальна поведінка відповідає етикету.

• **6 балів** – деякі предметні та мовні помилки впливають на точність передачі інформації, не всі інтенції та стратегії мовців збережені, але небезпальна поведінка залишається відповідною до норм ділового етикету.

• **5 балів** – наявні помилки, які впливають на точність і повноту переданої інформації; окремі інтенції та стратегії мовців не передано, однак перекладач не порушує норм етикету.

• **4 бали** – перекладач не може системно відтворити діалог, допускає суттєві предметні та мовні помилки, передає лише окремі стратегії та тактики, але дотримується норм етикету.

• **1–3 бали** – відтворено лише фрагменти інформації, інтенцій мовців та їхніх стратегій; можливі порушення норм ділового етикету.

Загальна максимальна кількість балів, яку курсанти можуть отримати за всіма критеріями оцінювання, становить **45 балів**. Відповідно до шкали **ECTS**, результати розподіляються наступним чином:

41–45 балів – «Відмінно» (A, високий рівень)

Курсанти, які набрали в цьому діапазоні, демонструють глибокі знання, впевнене володіння комунікативними навичками, високий рівень мовної правильності та точне відтворення предметної інформації, інтенцій мовців і комунікативних стратегій.

34–40 балів – «Добре» (B–C, достатній рівень)

Оцінка свідчить про достатній рівень володіння мовою та комунікативними стратегіями. Курсанти можуть ефективно взаємодіяти в різних ситуаціях, хоча можуть допускати окремі неточності у мовленні або перекладі, які не суттєво впливають на зміст.

27–33 бали – «Задовільно» (D–E, середній рівень)

Курсанти мають базові знання та навички, але їхня комунікація є частково обмеженою. Можливі труднощі у передачі інформації, мовна правильність не завжди дотримується, що впливає на ефективність спілкування.

26 і менше балів – «Незадовільно» (F, низький рівень)

Такий результат свідчить про значні прогалини у знаннях і навичках. Курсанти не здатні повною мірою реалізувати комунікативні стратегії, допускають суттєві помилки у мовленні та перекладі, що ускладнює розуміння.

Дана система оцінювання дозволяє чітко визначити рівень підготовки курсантів та їхню здатність ефективно використовувати мову в різних комунікативних ситуаціях.

Висновки. У статті визначено основні критерії оцінювання перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері державної безпеки. Запропоновані критерії та норми оцінювання можуть бути використані

для розробки навчальних програм і тестових завдань. Отримані результати можуть стати основою для подальших досліджень у сфері методики викладання перської мови та професійної мовної підготовки. Практичне застосування розроблених критеріїв сприятиме підвищенню ефективності підготовки фахівців та забезпеченню високої якості мовної освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кодлюк І. В. Формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму в коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2018. 274 с.
2. Конотоп О. С. Методика навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням відеофонограми : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 265 с.
3. Коробейнікова Т. І. Експериментальна перевірка ефективності формування у майбутніх учителів англомовної компетенції в діалогічному мовленні. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : зб. наук. праць Уманського держ. педагогічного ун-ту ім. Павла Тичини. Умань, 2012. Вип. 6. Ч. 1. С. 44–49.
4. Крисак Л. В. Методика навчання майбутніх лікарів загальної практики англомовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2016. 285 с.
5. Ма Мінь. Методика навчання усного китайського діалогічного мовлення майбутніх філологів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2018. 199 с.
6. Максименко Л. Вправи для навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери. *Іноземні мови*. 2014. № 1. С. 28–34.